

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра професійної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декаан агрономічного факультету
Іван МРИНСЬКИЙ

“ 23 ” вересня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

освітній рівень	перший (бакалаврський)
спеціальність	202 «Захист і карантин рослин»
освітня програма	«Захист і карантин рослин» (назва спеціалізації)
факультет	Агрономічний

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма _____ дисципліни «Філософія» _____ для
(назва навчальної дисципліни)
здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою
«Захист і карантин рослин», зі спеціальності 202 «Захист і карантин рослин»
(назва освітньої програми) (шифр і назва спеціальності)

Розробники:

Черемісін О.В., професор кафедри професійної освіти, д.і.н.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри _____ професійної освіти

Протокол від «26» _____ серпня 20 20 року № 1

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності

Протокол від «21» _____ вересня 20 20 року № 1

Затверджено на Вченій раді агрономічного факультету _____

Протокол від «23» _____ вересня 20 20 року № 1

В.о. завідувача кафедри _____ професійної освіти

«23» _____ вересня 20 20 року

(підпис)

Інна ВАРНАВСЬКА

© Черемісін О.В., 2020 рік

© Черемісін О.В., 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	<i>Галузь знань</i> 20. Аграрні науки та продовольство	<i>Обов'язкова</i>	
Змістових частин – 2	202 «Захист і карантин рослин»	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання:		1-й	
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		2-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год. самостійної роботи студента – 3 год.	<i>Освітній рівень:</i> бакалавр	Лекції	
		22 год.	
		Практичні, семінарські	
		22 год.	
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		46 год.	
Індивідуальні завдання:			
- год.			
Вид і форма контролю:			
екзамен			

* Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 44 год. до 46 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: спонукання студентів до філософського осмислення сучасної дійсності, підвищення їхнього рівня абстрактного мислення як необхідної умови формування загальної й наукової культури мислення.

Завдання:

- осмислення предмета філософії, її статусу в системі сучасної науки;
- розкриття сутності основних напрямів розвитку філософської думки;
- набуття навичок аналізу основних концептуальних ідей філософської науки і «вічних проблем» філософії;
- засвоєння основних понять, принципів, законів, категорій і функцій філософії;
- розуміння ролі філософії у формуванні та розвитку творчого мислення для осмислення сутності природних, соціальних і духовно-культурних процесів;

- вміння творчо інтерпретувати явища сучасного світу, який постійно змінюється, застосовувати набуті філософські знання під час реалізації особистісних позицій;
- розкриття гуманістичної функції філософії в процесі розвитку демократичних засад життя суспільства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні поняття та категорії філософської науки;
- сутність філософії, її структуру та функції;
- багатомікову історію розвитку вітчизняної і світової філософської думки;
- особливості сучасної філософії;
- рівні та форми виявлення буття;
- походження та сутність, структуру і функції свідомості;
- види, рівні та форми пізнання, їх особливості;
- специфіку, рівні, форми і методи наукового пізнання та проблеми істини;
- проблеми філософської антропології і філософії історії.

уміти:

- працювати з основною, додатковою і спеціальною інформацією, пов'язаною з функціонуванням філософського знання;
- підготувати доповідь або контрольну роботу з філософської проблематики;
- аргументовано формулювати свою власну світоглядну позицію;
- демонструвати особливості філософського способу мислення;
- застосувати набуті знання при аналізі наглядних проблем сьогодення;
- використовувати філософські знання стосовно профілю своєї спеціальності.

Результати навчання

Компетентності, що набуваються в результаті вивчення дисципліни:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК14 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК 10. Здатність організувати роботи зі зберігання, транспортування, торгівлі та застосування засобів захисту рослин, спрямовані на адаптацію європейських вимог.

Програмні результати навчання:

РН 1. Володіти знаннями, що сприяють розвитку загальної політичної культури та активності, формуванню національної гідності і патріотизму, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей.

РН 2. Розуміти причинно-наслідкові зв'язки розвитку господарств

сільськогосподарського призначення усіх форм власності та використовувати в професійній діяльності фахівця із захисту і карантину рослин.
РН 8. Уміти координувати, інтегрувати та удосконалювати організацію виробничих процесів під час проведення заходів із захисту рослин.

РН 9. Ефективно планувати час для отримання прогнозованих результатів діяльності із захисту і карантину рослин.

РН 15. Усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістова частина 1. Покликання філософії та її історичні типи.

Тема 1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.

Філософія як вищий тип світогляду, його особливості. Предмет філософії. «Основне питання» філософії та його складові. Мета і зміст філософії. Функції філософії. Структура філософії. Співвідношення філософії, науки, релігії та мистецтва.

Тема 2. Генеза світової філософії: Давній світ.

Зародження філософії у стародавньому світі. Особливості східного типу філософствування. Давньоіндійська філософія. Ортодоксальні, класичні (даршан) філософські школи. Неортодоксальні, некласичні (настика) філософські школи.

Моральна спрямованість філософії Давнього Китаю. Конфуціанство. Даосизм.

Антична філософія: космоцентризм. Досократики. Натурфілософські школи у пошуках єдиного начала усього суцього. Висока класика: Сократ, Платон, Аристотель. Завершальний етап: скептицизм, епікуреїзм, стоїцизм, неоплатонізм.

Тема 3. Генеза світової філософії: Середньовіччя та Відродження.

Основні риси середньовічної християнської філософії. Патристика. А. Августин. Схоластика. Т. Аквінський. Містика. Б. Клервоський. Дж. Бонавентура. Загальна характеристика ренесансної філософії: специфіка, коло проблем, представники. Натурфілософія епохи Відродження. М. Кузанський. Г. Галілей. М. Коперник. Дж. Бруно. Соціально-політичні доктрини ренесансної епохи. Н. Макіавеллі. Т. Мор. Т. Кампанелла.

Тема 4. Генеза світової філософії: Новий і Новітній час.

Наукоцентризм філософії Нового часу. Розвиток методології та гносеології у філософії Нового часу. Провідні філософські позиції в тлумаченні пізнання. Емпіризм Ф. Бекона. Раціоналізм Р. Декарта. Емпіризм Дж. Локка. Онтологія Нового часу про світобудову та місце в ній людини. Дуалізм Р. Декарта. Пантеїзм Б. Спінози. Монадологія Г. Лейбніца. Філософія французького Просвітництва про місце і роль людини в світі. Вольтер. Ж.-Ж. Руссо.

Німецька класична філософія як особливий етап розвитку новоєвропейської філософії. Імануїл Кант – засновник німецької класичної філософії. Філософія Г.-В.-Ф. Гегеля як найвище досягнення німецької класичної філософії. Антропологічний принцип філософії Л. Фейєрбаха.

Загальні особливості філософії кінця XIX початку XX ст. Основні ідеї сцієнтистської філософії (позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм). Філософські течії антропологічного спрямування («філософія життя»; екзистенціалізм; психоаналіз і неофрейдизм тощо). Релігійна філософія XX ст. (неотомізм; тейярдизм тощо).

Тема 5. Українська філософія: витоки, особливості, традиції.

Загальні особливості української філософії та етапи її розвитку. Філософські джерела та ідеї часів Київської Русі. Філософія українського гуманізму. Поява професійної філософії в Україні. Філософія в Києво-Могилянській академії. Життя та філософська творчість Г. Сковороди. Філософія України другої половини ХІХ–початку ХХ ст. Особливості розвитку української філософії ХХ ст.

Змістова частина 2. Методологічні засади філософії.

Тема 6 Філософський зміст проблеми буття.

Світ як єдність об'єктивної дійсності та дійсності людських сутнісних сил. Філософський зміст категорії «буття». Сучасна наука про рівні та форми виявлення буття. Матерія як субстанція. Історичні уявлення про матерію. Рух як спосіб існування матерії. Види руху. Простір і час – форми буття матерії. Основні властивості простору і часу.

Тема 7. Філософське розуміння свідомості.

Проблема онтологічного статусу свідомості. Основні концепції походження свідомості. Соціокультурна сутність свідомості. Ідеальний статус буття свідомості. Свідомість і мова. Структура та функції індивідуальної свідомості. Суспільна свідомість та її форми.

Тема 8. Пізнання у вимірі філософського аналізу.

Поняття пізнання та його змістові складові. Основні принципи пізнання. Види пізнання та їх взаємозв'язок. Рівні та форми пізнання. Пізнання як процес. Поняття істини у пізнанні. Критерії істинності знань. Особливості, рівні та форми наукового пізнання. Основні методи наукового пізнання.

Тема 9. Людина як предмет філософського осмислення.

Проблематичність людського буття. Буття, життя та існування людини. Проблема походження людини. Співвідношення понять «людина – індивід – особа – особистість – індивідуальність». Природне та соціальне, персональне та трансцендентальне в людині. Вихідні цінності людського буття. Свобода, її види та характер виявів. Смерть, безсмертя та проблема смислу життя.

Тема 10. Основні засади філософського розуміння суспільства.

Основні підходи до розуміння суспільства у філософській традиції. Сучасні філософські концепції суспільства. Суспільство як самоорганізуюча і саморозвиваюча система. Основні сфери життєдіяльності суспільства. Матеріальне виробництво. Соціальна структура суспільства. Соціальна група та її типи. Історичні форми спільності людей. Суспільство як система соціальних відносин та їх типологія.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістова частина 1. Покликання філософії та її історичні типи												
Тема 1. Філософія,	8	2	2			4						

коло її проблем та роль у суспільстві												
Тема 2. Генеза світової філософії: Давній світ	8	2	2			4						
Тема 3. Генеза світової філософії: Середньовіччя та Відродження	12	4	4			4						
Тема 4. Філософія Нового і Новітнього часу	10	2	2			6						
Тема 5. Українська філософія: витоки, особливості, традиції	8	2	2			4						
Разом за ЗЧ 1	46	12	12			22						
Змістова частина 2. Методологічні засади філософії												
Тема 6. Філософський зміст проблеми буття	8	2	2			4						
Тема 7. Філософське розуміння свідомості	8	2	2			4						
Тема 8. Пізнання у вимірі філософського аналізу	10	2	2			6						
Тема 9. Людина як предмет філософського осмислення	8	2	2			4						
Тема 10. Основні засади філософського розуміння суспільства	10	2	2			6						
Разом за ЗЧ 2	44	10	10			22						
Усього годин	90	22	22			46						

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві	2
2	Генеза світової філософії: Давній світ	2

3	Гене́за світової філософії: Середньовіччя та Відродження	4
4	Філософія Нового і Новітнього часу	2
5	Українська філософія: витоки, особливості, традиції	2
6	Філософський зміст проблеми буття	2
7	Філософське розуміння свідомості	2
8	Пізнання у вимірі філософського аналізу	2
9	Людина як предмет філософського осмислення	2
10	Основні засади філософського розуміння суспільства	2
	Разом	22

6. Теми семінарських занять

(не передбачено навчальним планом)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві	2
2	Філософія Стародавнього Сходу. Антична філософія, її космоцентрична спрямованість	2
3	Філософія Середньовічного суспільства	2
4	Філософія Відродження та Реформації	2
5	Філософія Нового часу та доби Просвітництва	2
6	Німецька класична філософія та марксизм	2
7	Українська філософія: витоки, особливості, традиції	2
8	Філософський зміст проблеми буття	2
9	Пізнання у вимірі філософського аналізу	2
10	Людина як предмет філософського осмислення	2
11	Основні засади філософського розуміння суспільства	2
	Разом	22

8. Теми лабораторних занять

(не передбачено навчальним планом)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

9. Самостійна робота

Обов'язкова самостійна робота студентів передбачає самостійне вивчення окремих теоретичних питань з тем дисципліни.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<u>Тема 1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві</u> Філософія як теоретичне ядро світоглядного знання. Сутність, структура та історичні типи світогляду. Природа філософського знання. Предмет, структура та основні функції філософії. Історія філософії – об'єктивний історичний процес розвитку світової філософської думки. Сутність, основні ознаки та характерні ознаки основних етапів становлення та розвитку світової філософії. Діалог концепцій, думок, поглядів як фактор розвитку філософського процесу.	4
2	<u>Тема 2. Генеза світової філософії: Давній світ</u> Своєрідність філософії Стародавніх Індії та Китаю. Неортодоксальні школи філософії Стародавньої Індії: чарвака, буддизм, джайнізм. Ортодоксальні школи філософії Стародавньої Індії: веданта, санкх'я, йога, ньяя, вайшешика, міманса. Філософські школи Стародавнього Китаю: конфуціанство та даосизм. Своєрідність філософії Стародавньої Греції: досократичного, класичного, елліністичного та римського періодів античності.	4
3	<u>Тема 3. Генеза світової філософії: Середньовіччя та Відродження</u> Особливості середньовічної схоластики. Релігійний характер філософської думки. Ідея Бога: людина і природа як творення Бога, душа і тіло, розум і воля, проблема самосвідомості концепція священної історії. Вчення Фоми Аквінського про єдність душі і тіла, двоїстість істини, співвідношення релігії	4

	<p>філософії і науки. Загальна характеристика та світоглядні основи епохи Відродження. Гуманізм та антропоцентризм. Натурфілософія Відродження; пантеїзм; повернення до первісного розуміння діалектики. Геліоцентризм і вчення про нескінченність Всесвіту (Галілей, Дж. Бруно, М. Кузанський). Реформація, її ідеї (Т. Мюнцер, М. Лютер, Ж. Кальвін).</p>	
4	<p><u>Тема 4. Генеза світової філософії: Новий і Новітній час</u></p> <p>Основні риси філософії Нового часу. Наукова революція XVII століття і проблема методу пізнання у філософії. Емпіризм і гносеологія Ф. Бекона. Дуалізм і раціоналізм Р. Декарта. Створення механістично-матеріалістичної картини світу. Пантеїзм Б. Спінози. Монадологія Г. Лейбніца. Суб'єктивний ідеалізм і агностицизм (Д. Берклі, Д. Юм). Французькі матеріалісти XVIII століття (Д. Дідро, П.-А. Гольбах, Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо). Історичні передумови та теоретичні витoki виникнення марксистської філософії. Основні етапи розвитку філософських поглядів К. Маркса та Ф. Енгельса. Матеріалістична діалектика та матеріалістичне розуміння історії філософії марксизму.</p>	6
5	<p><u>Тема 5. Українська філософія: витoki, особливості, традиції</u></p> <p>Давньослов'янська міфологія – переддень філософської думки. Філософська думка Київської Русі. Філософські ідеї в духовній культурі України XII – XIII ст. Гуманізм епохи Відродження в Україні. Розвиток реформаційних гуманістичних ідей в Острозькій академії та братських школах. Філософія в Києво-Могилянській академії. Філософія „серця” Г. Сковороди. Український романтизм. Українська академічна філософія. Філософські погляди П. Юркевича. Російськомовна школа „Київського кола” другої половини XIX – початку XX ст. Філософія української революційної демократії. Філософська думка української діаспори.</p>	4
6	<p><u>Тема 6. Філософський зміст проблеми буття</u></p> <p>Історико-філософські концепції онтології. Генезис поняття «буття». Поняття субстанції. Матеріалістична та ідеалістична онтологія. Моністичні та плюралістичні концепції буття. Буття та небуття. Співвідношення буття та сущого, буття та існування. Рух та розвиток. Матеріальна єдність світу та класифікація наук. Форми руху матерії. Час та простір як модуси існування світу. Особливості суспільного часу та простору. Співвідношення природи та суспільства у розвитку світу.</p>	4
7	<p><u>Тема 7. Філософське розуміння свідомості</u></p>	4

	Основні концепції походження свідомості. Ідеальність, інтенційність та ідеаторність як найважливіші властивості свідомості. Свідомість і самосвідомість. Філософське трактування феномену несвідомого. Сутність, структура та форми суспільної свідомості.	
8	<p><u>Тема 8. Пізнання у вимірі філософського аналізу</u></p> <p>Основні гносеологічні концепції в історії філософії. Агностицизм та його сучасні варіації. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Загальні рівні пізнання. Сутність та взаємозв'язок емпіризму та ірраціоналізму. Особливості та підрівні чуттєвого пізнання. Зміст розсудку. Відмінності формальної логіки у буденній та науковій свідомості. Раціональні методи пізнання. Категорійний рівень розуму як вищого рівня пізнання. Особливості, рівні та форми наукового пізнання. Основні методи наукового пізнання. Поняття істини. Практика як критерій істинності пізнання та критерій істинності самої практики.</p>	6
9	<p><u>Тема 9. Людина як предмет філософського осмислення</u></p> <p>Людина як предмет філософії. Уявлення про природу та сутність людини на різних етапах розвитку філософії. Сутність людини. Антропосоціогенез. Поняття індивіда, індивідуальності та особистості. Особистість як продукт і творець соціального середовища. Відчуження. Передумови розвитку особистості. Свобода і відповідальність особистості.</p>	6
10	<p><u>Тема 10. Основні засади філософського розуміння суспільства</u></p> <p>Основні концепції суспільства у філософії. Поняття суспільства. Суспільство та спільнота. Суспільні відносини та їх структура. Суспільство як система форм суспільної свідомості. Функції суспільства. Рушійні сили розвитку суспільства. Діяльність як спосіб існування та розвитку людини й суспільства.</p>	4
Разом		46

10. Індивідуальні завдання

Вибіркове індивідуальне завдання передбачає підготовку презентації за темами, доповіді, реферату, есе, статті, участь у конференціях з метою підвищення рейтингу здобувача

11. Методи навчання

Лекції; бесіди; дискусії; пояснювально-ілюстративні; аналітичні; дослідницькі.

12. Методи контролю

Використовують такі методи контролю: усне опитування, письмове фронтальне опитування, комбіноване опитування. Форми контролю:

- поточний контроль: опитування; поточна контрольна робота; доповідь, виступ на практичному занятті, тестовий контроль; перевірка конспектів.
 - поточний контроль: перевірка контрольних робіт, контрольної роботи.
- Підсумковий контроль: екзамен.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування і самостійна робота												Екзамен	Сума
Змістова частина 1						Змістова частина 2							
T1	T2	T3	T4	T5	П К ЗЧ 1	T6	T7	T8	T9	T1 0	П К ЗК 2	40	100
4	4	4	4	4	5	4	4	4	4	4	5		

T1, T2 ... T10 – теми змістових частин.

Схеми оцінювання ДВНЗ «ХДАУ» Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Берегова Г.Д., Герасименко М.В. Методичні рекомендації до семінарсько-практичних занять із філософії для студентів аграрного закладу вищої освіти. – Херсон: РВВ «Колос» ХДАУ, 2017. – 62 с.
2. Берегова Г.Д., Герасименко М.В. Словник філософських понять і термінів. – Херсон: ПП «Олді-плюс», 2019. – 76 с.
3. Герасименко М.В. Філософія: біографічний довідник. – Херсон: ПП «Олді-плюс», 2019. – 104 с.

4. Герасименко М.В. Плани семінарсько-практичних занять з філософії для студентів аграрного закладу вищої освіти. – Херсон: РВВ «Колос» ХДАУ, 2017. – 32 с.
5. Герасименко М.В. Філософія. Частина 1. Покликання філософії та її історичні типи. Тестові завдання для поточного контролю знань.– Херсон: РВВ «Колос» ХДАУ, 2016.– 66 с.
6. Герасименко М.В. Філософія. Частина 2. Методологічні засади філософії. Тестові завдання для поточного контролю знань.– Херсон: РВВ «Колос» ХДАУ, 2016. – 56 с.

15. Рекомендована література

Базова

1. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії / А. Баумейстер. – Мала академія Наук України, 2017. – 238 с.
2. Бойченко Ф.В. Філософія. – К. : Видавництво «Ліра-К», 2018. – 212 с.
3. Воронюк О.Л. Філософія: підручник / О.Л. Воронюк. – 2-ге вид., випр. – К. : Медицина, 2015. – 224 с.
4. Гринів О. І. Філософія: курс лекцій для аспірантів / О. І. Гринів. – Львів : Тріада плюс, 2016. – 364 с. – 978-966-486-194-3.
5. Губерський Л. Філософія: підручник. Київ: Фолио, 2017. 234с.
6. Данильян О. Г. Філософія: підручник / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. – 2-ге вид, переробл. і допов. – Харків: Право, 2018. – 432 с.
7. Данильян О.Г. Філософія: Посібник для підготовки до іспиту / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. – Харків: Право, 2019. – 136 с.
8. Джарретт К. Філософія за 30 секунд. 50 найвизначніших думок з філософії, які можна пояснити за півхвилини. – К. : BookChef, 2020, - 160 с.
9. Європейський словник філософії: Лексикон неперекладностей. В 4 т. – Київ : Дух і літера, 2009–2017.
10. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / В.Л. Петрушенко. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів : «Магнолія плюс»; видавець СПД ФО В.М. Піча, 2015. – 506 с.
11. Сандюк Л.О. Основи філософії. Навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2018. – 412 с.
12. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручн. для вищ. навч. закл./ В.П. Андрущенко, Л.В. Губерський, М.І. Михальченко. - Вид. 4-те. випр. та доп. – К. : Юрінком Інтер, 2016. – 552 с.
13. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / Кремень В.Г., Ільїн В.В. – К. : Книга, 2015. – 528 с.
14. Фюрст М. Філософія / М. Фюрст, Т. Юрген. – Дух і літера, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2018. – 544 с.
15. Щерба С. Філософія. Підручник / С. Щерба. –К.: Кондор, 2017. 456с.
<https://westudents.com.ua/knigi/629-filosofya-scherba-sp.html>

1. Декарт Р. Міркування про метод / Р. Декарт // Психологія і сусп-во. – 2015. – № 2. – С. 37-46.
2. Данильян О.Г. Філософія права: Підручник / О.Г. Данильян. – Харків: Право2017. – 208 с.
3. Джарретт К. Філософія за 30 секунд. 50 найвизначніших думок з філософії, які можна пояснити за півхвилини. – К. : BookChef, 2020, - 160 с.
4. Дахній А.Й. Нариси історії західної філософії ХІХ-ХХ ст.: навч. посіб. / Андрій Дахній. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 486 с.
5. Декарт Р. Міркування про метод / Р. Декарт // Психологія і сусп-во. – 2015. – № 2. – С. 37-46.
6. Індійська філософія: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / за заг. ред. Т.П. Кононенка - Харків: Фоліо, 2019. – 144 с.
7. Історія світової та української філософії [Текст]: навчально-методичний посібник: для студентів усіх спеціальностей і форм навчання / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»; [уклад. О.П. Бойко]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. – 121 с.
8. Філософія ХХ-ХХІ століть: імена: біограф. словник / [уклад.Ю. В. Омельченко]. – К. : Фенікс, 2015. – 211 с.
9. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / Кремень В.Г., Ільїн В.В. – К. : Книга, 2015. – 528 с.
10. Філософія: Навчально-методичний комплекс (програми, плани семінарських занять, завдання для самостійної роботи) / За ред. Л.В.Губерського. Київ: Вадекс, 2018. 118. <http://dphs.univ.kiev.ua/files/2018programa.pdf>
- 11.Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / В.Л. Петрушенко. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів : «Магнолія плюс»; видавець СПД ФО В.М. Піча, 2015. – 506 с.
12. Butler-Bowdon T. 50 Philosophy Classics: Thinking, Being, Acting Seeing - Profound Insights and Powerful Thinking from Fifty Key Books. - London, United Kingdom, 2019.
13. Philosophy. The curriculum of the integral module on philosophy. – Minsk: Ministry of health of the Republic of Belarus. Educational Institution Belorussian State Medical University, 2017. 25 с.
14. Law, St. Philosophy / St. Law. N. Y.: DK Publishing, 2017. 352 p.
15. Olafson, F. A. Philosophical anthropology [Electronic resource] / F. A. Olafson // Encyclopaedia Britannica. – 2014. – Mode of access: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/456743/philosophical-anthropology>.
16. Kitcher, P. S. Philosophy of science [Electronic resource] / P. S. Kitcher // Encyclopaedia Britannica. – 2013. – Mode of access: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/528804/philosophy-of-science>

16. Інформаційні ресурси

1. Гносеологія [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Історія філософії [Електр. ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/%B2%F1%F2%EE%F0%B3%FF_%F4%B3%EB%EE%F1%EE%F4%B3%BF
3. Історичні типи світогляду [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.br.com.ua/referats/Philosophy/9829.htm>
4. Натурфілософія [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>

5. Німецька класична філософія [Електр. ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dovi6.html>
6. Номіналізм [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>
7. Основне питання філософії [Електр. ресурс]. – Режим доступу:
<http://uk.wikipedia.org/wiki>
8. Філософія [Електр. ресурс]. – Режим доступу:
<http://uk.wikipedia.org/wiki/Ф%EB%EE%F1%EE%F4%B3%FF>
9. Філософія життя [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://books.br.com.ua/41679>
10. Філософія Нового часу [Електр. ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.refine.org.ua/pageid-5355-1.html>
11. Філософія Середньовіччя [Електр. ресурс]. – Режим доступу:
<http://uk.wikipedia.org/wiki>
12. Філософія Г. Сковороди [Електр. ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.refine.org.ua/pageid-4519-1.html>